

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Аудіовізуального мистецтва	Рівень вищої освіти	перший
Кафедра	АВМ	Рік навчання	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	лекційна
Спеціальність	022 Дизайн	Семестри	3

Історія мистецтва і архітектури

Семестр III (осінь 2021)

01 вересня — 17 грудня

Викладач

**Ірина ТЕСЛЕНКО, кандидат мистецтвознавства,
ст. викладач каф. АВМ**

Е-mail	irinales912@gmail.com
Заняття	Середа 9.00 –10.35, (дистанційно на платформі Zoom: https://us04web.zoom.us/j/7178804262?pwd=dCtZOGxwRlVScGRpRUhieW1kNzM1QT09)
Консультації	дистанційно: у телеграм щодня з 9-00 до 18-00, окрім неділі очно: четвер 14-45 у холі бібліотеки
Адреса	к. 209, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон	0509318908 (особистий номер)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

У час поза занять студенти можуть спілкуватися з викладачем за допомогою груп у Телеграм, а також за допомогою електронного листування. З понеділка по п'ятницю з 9-00 до 18-00, можливі короткі консультації у стінах академії до чи після пари. Під час звернення, студент обов'язково має вказати своє прізвище, ім'я рік навчання та академічну групу.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна не має обов'язкових передумов для вивчення.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Альбоми, підручники з історії образотворчого мистецтва, ілюстративний матеріал згідно тем курсу, сайти провідних музеїв світу, України, Харківського художнього музею.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Сайти провідних музеїв світу, України, Харківського художнього музею

Музеї Ватикану - m.museivaticani.va

Галерея Уффіці (Флоренція) - uffizi.it

Лувр - louvre.fr/en/visites-en-...

Британський музей - britishmuseum.org

Музей Прадо - museodelprado.es/the-collect..

Стара Пінакотекка: <https://www.pinakothek.de/>

Маурицхьойс: <https://artwalks.live/?show=maurits>

ДМОМ ім. О.С. Пушкіна (Москва):

<https://pushkinmuseum.art/index.php?lang=ru>

Державний Ермітаж (Санкт-Петербург):

<https://www.hermitagemuseum.org/wps/portal/hermitage?lng=ru>

Музей мистецтв ім. Ханенків, Київ: khanenkomuseum.kiev.ua

Музей східного і західного мистецтва, Одеса museum.odessa.ua

Національний художній музей України old.namu.kiev.ua

Національний музей ім. Шептицького у Львові nml.com.ua

Харківський художній музей artmuseum.kh.ua

<http://www.daumier-register.org/werklist.php?search=intro>

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет, екран. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word, сайти музеїв світу і України

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Курс призначений для поширення професійного світогляду майбутніх спеціалістів в галузі аудіовізуального мистецтва, має сформувати вміння використовувати здобуті знання у науково-дослідницькій роботі.

Курс лекцій має забезпечити набуття визначених освітньою програмою компетентностей та програмних результатів навчання. Він передбачає наступні завдання:

- послідовне хронологічне вивчення мистецтва країн Західної Європи;
- формування цілісного уявлення про періоди, особливості, види та жанри образотворчого мистецтва в Західній Європі;
- розкриття основних стильових ознак загальноєвропейських стилів у мистецтві;
- ознайомлення з основними пам'ятками образотворчого мистецтва на зазначеному часовому відтинку;
- використання фахової літератури, інтернет-ресурсів; – ознайомлення з найбільш видатними колекціями західноєвропейського мистецтва у музеях світу;
- розширення культурного і творчого діапазону фахівця аудіовізуального напрямку

(**ПРН13** Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами дизайну);

- розвиток навичок образно-стилістичного аналізу творів та пам'яток мистецтва, роботи з літературними джерелами, інтернет-ресурсами за проблематикою курсу (**ЗК4**. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел., **ЗК9**. Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; **ФК5** Здатність застосовувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва та дизайну в художньо-проектній діяльності.);

Метою дисципліни є ознайомлення студентів з основними етапами розвитку образотворчого мистецтва Західної Європи з часів Відродження до другої третини XIX століття як часу складання передумов виникнення модерністичних течій XX століття.

Предмет навчальної дисципліни – закономірності та особливості розвитку образотворчого мистецтва та архітектури в країнах Західної Європи протягом окресленого часу.

Дисципліна забезпечує спеціалізовані (фахові) компетентності: Здатність застосовувати знання історії зарубіжного мистецтва та архітектури в художньо-проектній діяльності.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Спрямованість та академічна специфіка дисципліни визначається формально-логічною структурою побудови навчального плану та характером запропонованих для формування компетентностей.

Дисципліна вивчається упродовж третього семестру / 2-й курс / (6 кредитів ECTS, 90 навчальних години, в тому числі 30 годин — аудиторних лекцій, 120 годин семінарських занять, та 30 годин — самостійної роботи у межах семестру). Загалом дисципліна містить 2 модулі, що складаються із 14 змістовних складових (тем).

1 Модуль: ВІД ВІДРОЖДЖЕННЯ ДО XVII

Тема 1. Мистецтво Відродження в Північній Європі.

Тема 2. Мистецтво маньєризму в Італії та Північній Європі

Тема 3. Творчість Мікеланджело да Караваджіо. Караваджизм

Тема 4. Мистецтво XVII століття в Італії. Стиль бароко

Тема 5. Мистецтво XVII століття в Голландії і Фландрії

Тема 6. Мистецтво XVII ст. в Іспанії

Тема 7. Мистецтво XVII у Франції

Модульно-тематична атестація

2 Модуль: МИСТЕЦТВО ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ XVIII – XIX СТОЛІТЬ

Тема 1. XVIII століття: рококо і класицизм у Франції

Тема 2. Мистецтво Англії XVIII століття

Тема 3. Німеччина XVIII століття: стиль бароко в архітектурі. Мистецтво порцеляни

Тема 4. Мистецтво першої половини XIX століття — дві тенденції розвитку: класицизм і романтизм

Тема 5. Загальна характеристика розвитку архітектури Західної Європи XIX століття

Тема 6. Шляхи розвитку скульптури у XIX століття

Тема 7. Особливості розвитку живопису першої третини XIX століття

Тема 8. Живопис середини XIX – другої половини XIX ст

Модульно-тематична атестація

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Основний зміст дисципліни розкривається студентам у лекційній формі. Принцип викладу матеріалу діалогічний, відкрито-комунікативний, припускає розв'язання поточних дисциплінарних питань, підтем та практичних завдань.

Робота над засвоєнням матеріалу здійснюється за допомогою семінарських занять, на яких студенти, завдяки розподілу на невеликі підгрупи, мають змогу обговорювати проблемні питання курсу, формувати навички аналізу твору образотворчого мистецтва. Практичні та лабораторні заняття не передбачені. Самостійна робота здобувача спрямована на здобуття вмінь та навичок на ґрунті здобутих під час аудиторної роботи знань. Основним змістом самостійної роботи є пошук додаткової інформації, її аналіз та інтерпретація, підготовка усних доповідей за лекційними темами дисципліни.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є залік. Для отримання заліку необхідно скласти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок виконання завдань аудиторної частини курсу та самостійної роботи. Виконання усіх форм дає студенту 92 бали. Для тих студентів, які бажають покращити результат, передбачена можливість написання студентської наукової статті, за попередньо узгодженою з викладачем темою. (до 10 балів).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	А	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	В		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	С				

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Студенти мають вимикати звук на мобільних телефонах під час очних занять. Користування будь-якими гаджетами під час пар, можливе лише тоді, коли заняття проходять у змішаному форматі, дистанційно та або це потрібно для презентації матеріалу (під час проведення практичних чи лекційних занять).

Відвідування дистанційних лекцій є обов'язковою складовою для отримання іспиту з дисципліни. Під час zoom конференцій, студент має ввімкнути камеру та вимкнути мікрофон. Якщо студент вимикає камеру, викладач має право від'єднати його з zoom конференції (студент, що присутній на парі з вимкненою камерою, автоматично вважається таким, хто на парі не присутній).

Аудиторна робота регламентується викладачем в залежності від теми, типу лекційного спілкування та тривалості його окремих складових.

Викладачем підтримується висловлювання студентами власних думок та аналізу у процесі обговорення тем, а також (після дозволу викладача) під час лекцій.

У випадках відрядження, хвороби (інших форс-мажорних обставин) викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою домовленістю зі студентами.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Пропуски занять без поважних причин не припустимі, за відсутність на семінарі (без вагової причини) студент втрачає право відпрацювати бали за пропущений семінар. Допустимим є запізнення на заняття до 5 хв. У випадку пропуску заняття (занять) з поважних причин, студент має самостійно виконати програму теми або іншого змістовного компоненту, у форматі що попередньо узгоджується з викладачем. В разі необхідності студент може звертатися за консультаціями до викладача. У разі необхідності добору додаткових балів у програмою дисципліни передбачена можливість виконання додаткових навчальних завдань (як письмових, так і усних).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні заліку тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не є прийнятними. Якщо під час рубіжного контролю помічено не доброчесне використання інформації, студент втрачає право отримати бали за тему. Якщо це відбулось в процесі

іспиту — студент втрачає усі бали, та має перескладати іспит за усіма темами.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Поточний контроль	години
			ІІІ СЕМЕСТР			
			МОДУЛЬ 1			
01.09	1	лекція	Мистецтво Відродження в Північній Європі. Мистецтво Нідерландів	2	проведення семінарського заняття	2
8.09	1	лекція	Ренесанс в Німеччині	2	проведення семінарського заняття	2
15.09	2	лекція	Мистецтво маньєризму в Італії та Північній Європі	2	проведення семінарського заняття	2
22.09	3	лекція	Творчість Мікеланджело да Караваджіо. Караваджизм столітті	2	проведення семінарського заняття	2
29.09	4		Мистецтво XVII століття в Італії. Стель барокко	2	проведення семінарського заняття	2
06.10	5	лекція	Мистецтво XVII століття в Голландії Фландрії	2	проведення семінарського заняття	2

13.10	6	лекція	Мистецтво XVII ст. в Іспанії	2	проведення семінарського заняття	2
20.10	7	лекція	Мистецтво XVII у Франції <i>Модульно-тематична атестація</i>	2	Виконання модульної контрольної роботи під час практичного заняття	2
			МОДУЛЬ 2			
27.10	1	лекція	XVIII століття: рококо і класицизм у Франції	2	проведення семінарського заняття	2
3.11	2	лекція	Мистецтво Англії XVIII століття	2	проведення семінарського заняття	2
10.11	3	лекція	Німеччина XVIII століття: стиль бароко в архітектурі. Мистецтво порцеляни	2	проведення семінарського заняття	2
17.11	4	лекція	Мистецтво першої половини XIX століття: тенденції розвитку: класицизм і романтизм	2	проведення семінарського заняття	2
24.12	5	лекція	Загальна характеристика архітектури Західної Європи XIX століття	2	проведення семінарського заняття	2
01.12	6	лекція	Шляхи розвитку скульптури у XIX століття	2	проведення семінарського заняття	2

08.1 2	7	лекція	Шляхи розвитку живопису першої третини XIX століття		підсумкова контрольна робота	2
15.1 2	8		Живопис середини XIX – другої половини XIX ст			
		залік				

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Модуль/Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–5
2	Поточний контроль	0–5
3	Поточний контроль	0–5
4	Поточний контроль	0–5
5	Поточний контроль	0–5
6	Поточний контроль	0–5
7	Поточний контроль	0–5
	Модульний контроль	0-10
Модуль/Тема	Форма звітності	Бали
1	Поточний контроль	0–5
2	Поточний контроль	0–5
3	Поточний контроль	0–5
4	Поточний контроль	0–5
5	Поточний контроль	0–5

6	контроль	0–5
7	Поточний контроль	0-5
	Рубіжний контроль	0–12
	Всього балів	92

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	Бали		Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	17–19	37–39	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-	16	36	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
B	12–15	32–35	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	8–11	22–31	Студент в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматкуванням
D	4–7	10–21	Студент не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматкуванням
E	1–3	1–9	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ ТА ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРОПУСКІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента під аудиторної роботи (3), виступ на конференції або публікацію статті за темою дослідження, виконані в межах дисципліни (5–8), а також участь у виконанні колективних

/творчих чи науково-дослідних/ завдань (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алпатов М. Всеобщая история искусств. т. II, М.-Л., 1949.
2. Алпатов М. Этюды по истории западноевропейского искусства. М., 1963.
3. Алпатов М.В. Коро. М.-Л., 1936.
4. Английская и французская живопись конца XIX – начала XX века: Каталог выставки. Л., 1990.
5. Античность в европейской живописи XV-начала XX вв. М., 1982.
6. Арган Дж.К. История итальянского искусства. Т.2. М., 1990.
7. Аркин Д. «Марсельеза» Рюда //Образы скульптуры. М., 1961.
8. Аркин Д. Архитектура эпохи французской буржуазной революции. М., 1940.
9. Аркин Д.Е. Образы архитектуры. М., 1941.
10. Барская А. Э.Мане. М., 1961.
11. Бенеш О. Искусство северного Возрождения. Его связь с современными духовными и интеллектуальными движениями. - М.: Искусство, 1973. — 304 с., с илл.
12. Бенуа Ф. Искусство Франции эпохи революции и Первой империи. 1793-1814. М.-Л., 1940.
13. Березина В.Н. Жан-Огюст-Доминик Энгр. М., 1977.
14. Березина В.Н. Французская живопись XIXв. М., 1987. 19.
15. Бюкемюль М. Дж.М.У.Тёрнер. 1775-1851. Мир света и цвета. М., 2004.
16. Вальтер А. Каспар Давид Фридрих. Берлин, 1989.
17. Варшавский Л. Гюстав Доре. М., 1966.
18. Вентури Л. От Мане до Лотрека. М.-Л., 1958. 25.
19. Вентури Л. Художники нового времени. М., 1956. 26.
20. Верман К. История искусства всех времен и народов. Т.3. М., 2000.
21. Виппер Б.Р. Английское искусство. М., 1945. 29.
22. Воллар А. Ренуар. М., 1995. 30.
23. Всеобщая история архитектуры. тт.7, 10. М., 1969-1972. 32.
24. Всеобщая история искусств в 6 т. т. 5, М., 1964.
25. Геллер К. Французская живопись XIXвека. Будапешт. 1988. 35.
26. Государственный Эрмитаж. Французская живопись XIX века. Альбом. Л., 1972.
27. Готье М. Ренуар. М., 1995.
28. Дега Э. Письма. Воспоминания современников. М., 1971
29. Денвир Б. Импрессионизм: Живопись: Художники и картины. Альбом. – М.: Белый город, 2000. – 424с.
30. Дзери Ф. Писсарро. (100 великих картин). М., 2001.
31. Дитель А. Ренуар. М., 2002. 49. Дневник Делакруа. т.1-2. М., 1961.
32. Долгополов И.В. Мастера и шедевры: в 6 т. Т.1,2. М., 2000.

33. Европейская живопись XIII-XX вв. Энциклопедический словарь. М., 1999. 52. Европейское искусство 19 века (1789-1871). Серия Памятники мирового искусства. М., 1975
34. Жан Франсуа Милле. Альбом. М.-Л., 1962. (Березина В. – вступ. статья)
35. Жерико о себе и современники о нем. М., 1962.
36. Жюллиан Ф. Эжен Делакруа. М., 1986.
37. Замятина А.Н. Милле. М., 1959.
38. Замятина А.Н. Оноре Домье. 1808-1879. М., 1954. 58. Западноевропейская живопись. СПб., 1994.
39. Западноевропейское искусство второй половины 19 века. М., 1975.
40. Зернов Б.А. Рисунки, акварели, печатная графика немецких художников XIX-XX вв. из собрания Эрмитажа. Л., 1990.
41. Импрессионизм. Письма художников, воспоминания Дюран-Рюэля, документы. Л., 1969.
42. Импрессионисты. Их современники. Их соратники. Живопись. Графика. Литература. Музыка. М.: Искусство, 1976. – 319с.
43. Искусство Венеции в Венеция в искусстве: Материалы научной конференции «Випперовские чтения-1986». М., 1988.
44. Искусство Франции XV-XX вв. Сб.ст. Л., 1975.
45. Искусство: живопись, скульптура, архитектура, графика. В 3 ч. Ч. II. Искусство Западной Европы XVII-XX вв. М., 1988.
46. Испанская живопись XIX века: От Гойи до Пикассо: Каталог выставки. Л., 1987.
47. История искусства стран Западной Европы от Возрождения до XIX века. Франция. Германия. Англия. М., 1995. 71. История Франции в 3 т. Т.3. – м.: Наука, 1972. – 599с.
48. Калитина Н. Оноре Домье. М., 1955. 75. Калитина Н.Н. «Эпоха реализма» во французской живописи XIX века. Л., 1972.
49. Калитина Н.Н. Французское изобразительное искусства конца XVIII-XX вв. Л., 1990. 77. Камиль Писсарро. Письма, критика, воспоминания современников. М., 1974.
50. Каптерева Т.П. Испания: история искусства. М., 2003.
51. Кларк К. Пейзаж в искусстве. СПб., 2004.
52. Классицизм и романтизм. Архитектура. Скульптура. Живопись. Рисунок. 2001.
53. Клод Моне. Картины из Советских музеев. Альбом. Л., 1990.
54. Клод Моне: Альбом. – М.: Изобразительное искусство, 1989.
55. Кожина Е.Ф. Эжен Делакруа. (Альбом). М., 1961.
56. Колпинский Ю.Д. Франциско Гойя. М., 1964.
57. Конья Р. Писсарро. М., 1995. 87. Коро – художник, человек. Документы, воспоминания. М., 1963.
58. Коро К. Альбом. М., 1976.
59. Косарева Н.К. Канова и его произведения в Эрмитаже. Л., 1961.

60. Костеневич А.Г. Французское искусство XIX-начала XX века в Эрмитаже. Л., 1984.
61. Костеневич А.Г. Французское искусство второй половины 19 века. М., 1981.
62. Лебедянский М. Портреты Рубенса. 2-е изд. — М.: Изобразительное искусство, 1993. — 192 с.: ил.
63. Лебедянский М.С. Портреты Ренуара. М., 1998.
64. Левина И.М. Гойя. Л-М., 1958.
65. Лесли Ч.-Р. Жизнь Джона Констебля, эсквайра. М., 1964.
66. Лессинг Г.Э. Лаокоон. М., 1957.
67. Литературная теория немецкого романтизма. Документы. Л., 1934.
68. Мане Э. (Мастера живописи). М., 2001.
69. Мане Э. Альбом. М., 2000.
70. Марченко Е. Адольф Менцель. М., 1965.
71. Мастера искусства об искусстве. тт.4-5 (кн.1-2). М., 1967-1969.
72. Моне К. Альбом. М., 1974. 1
73. Моне. Альбом. (авт. И.Дель Секко Каппелли). М., 2000.
74. Моне. За столом импрессиониста. (авт. К.Жуа). М., 2003.
75. Моррис У. Искусство и жизнь. М., 1973.
76. Мутер Р. История живописи в XIX веке. тт. 1-4, СПб, 1899-1902.
77. Мэннеринг Д. Дега. М., 1995.
78. Некрасова Е.А. Тёрнер. М., 1976.
79. Некрасова Е.А. Уильям Блейк. М., 1960.
80. Никулин Н. Золотой век нидерландской живописи. XV век. - М.: Изобразительное искусство, 1982. — 409 с.
81. Ноден Ж.-Б. Ренуар. За столом импрессиониста. М., 2003.
82. Певзнер Н. Английское в английском искусстве. СПб., 2004.
83. Перрюшо А. Жизнь Ренуара. Киев, 1994.
84. Перрюшо А. Эдуард Мане. М., 2000.
85. Пио Э. Палитра Делакруа. М.; Л., 1932.
86. Писсарро К. Письма. Критика. Воспоминания современников. М., 1974.
87. Писсарро. Красные крыши (100 великих картин). М., 2001.
88. Покровская Н.В. История зарубежного искусства и культуры XVIII-XIX вв. Красноярск, 2002.
89. Прокофьев В. «Капричос» Гойи. М., 1970.
90. Прокофьев В.Н. Теодор Жерико. М., 1963.
91. Прокофьева М.Н. Делакруа. (Серия «Великие мастера прошлого»). М., 1998.
92. Прокофьева М.Н. Эдуард Мане. М., 1988.
93. Раздольская В.И. Искусство Франции 19- начала 20 века в Эрмитаже. СПб, 1984.
94. Рапелли П. Моне. М., 2002.
95. Ревалд Дж. История импрессионизма. Л-М., 1959.
96. Рей Р. Мане. М., 1995.
97. Рейтерсверд О. Импрессионисты перед публикой и критикой. М., 1974.

98. Рейтерсверд О. Клод Моне. М., 1965.
99. Ренуар Ж. Огюст Ренуар. М., 1970.
100. Ренуар О. Бал в Мулен де ла Галет. (100 великих картин). М., 2001.
101. Ренуар: Альбом. М., 2000.
102. Рисунки западноевропейских художников XIX века. М., 1961.
103. Русакова Р. Дега. М., 1968.
104. Сидоров А.А. Гойя. М.-Л., 1936.
105. Терновец Б.Н. Теодор Жерико. 1791-1824. М.-Л., 1945.
106. Тихомиров А. Гюстав Курбе. М., 1965.
107. Тугенхольд Я. Эдгар Дега и его искусство. М., 1922.
108. Уайт Х.С. Холсты и карьеры. Социальные метаморфозы в мире французской живописи. СПб., 2000.
109. Уоткин Д. История западноевропейской архитектуры. Koenemann, 2001.
110. Федорова Е.Д. Канова: Художник и его эпоха. М., 2002.
111. Французская живопись XVI-первой половины XIX века. ГМИИ им.А.С.Пушкина. М., 1992.
112. Французская живопись второй половины 19 века и современная ей художественная культура. Сборник статей. – М.: Советский художник, 1972
113. Французская живопись первой половины XIX века в собрании ГМИИ им. А.С.Пушкина. М., 1990.
114. Хейнрих К. Клод Моне. 2001.
115. . Ходаковский Е.В. Каспар Давид Фридрих и архитектура. СПб., 2003.
116. Хюттингер Э. Дега. М., 1995.
117. Чегодаев А.Д. Джон Констебль. М., 1968.
118. Чегодаев А.Д. Импрессионисты. М., 1971.
119. Чегодаев А.Д. Статьи об искусстве Франции, Англии, США XVIII-XXвв. М., 1978.
120. Шассерио. Авт.-сост. М.Н. Прокофьева. М., 1996.
121. Швинглхурст Э. Прерафаэлиты. 1995.
122. Шеллинг Ф.И. Философия искусства. М., 1995
123. Шикель Р. Мир Гойи. 1746-1828. М., 1998.
124. Шнайдер М. Франциско Гойя. М., 2001.
125. Эберт Г. Жан-Огюст-Доминик Энгр. Берлин, 1982.
126. Эдгар Дега. Письма, воспоминания современников. М., 1971.
127. Эдуард Мане. Жизнь. Письма. Воспоминания. Критика современников. М., 1965.
128. Энгр Ж.-О.-Д. Предисл. В.Н. Березиной. М., 1967.
129. Энгр об искусстве. М., 1962.
130. Энциклопедия импрессионизма и постимпрессионизма. – М.: ОЛМА-пресс, 2000.
131. Эсколье Р. Оноре Домье. М., 1978.

132. Эстетика немецких романтиков. М., 1987.
133. Юденич И.В. Пейзажи Писсарро в Эрмитаже. Л., 1963.
134. Яворская Н.В. Западноевропейское искусство XIX века. М., 1962.
135. Яворская Н.В. Пейзаж барбизонской школы. М., 1962.
136. Яворская Н.В. Романтизм и реализм во Франции в XIX веке. М., 1938.
137. Якобс М. Семь веков западноевропейской живописи. Альбом. М., 1998.

ДОДАТОК А

Теми та плани до семінарських занять.

МОДУЛЬ 1

СЕМІНАР 1

Питання до семінару № 1 за темою «Стилі в мистецтві»

1. Поняття стилю та його визначення.
2. Єгипетський стиль
3. Античний стиль
4. Візантійський стиль
5. Звіриний стиль
6. Романський стиль
7. Готичний стиль

Література:

1. Власов В. Г. Стиль // Власов В. Г. Новый энциклопедический словарь изобразительного искусства. В 10 т. — СПб.: Азбука-Классика. — Т. IX, 2008. — С. 460
2. Власов В. Г. Теория стиля // Теория формообразования в изобразительном искусстве. Учебник для вузов. — СПб.: Изд-во С-Петербур. ун-та, 2017. — С. 178
3. Власов В. Г. Концепция стилевых метаструктур. Художественные направления, течения, школы. Внутренняя иерархическая структура категории стиля // Теория формообразования в изобразительном искусстве. Учебник для вузов. — СПб.: Изд-во С-Петербур. ун-та, 2017. С. 187

СЕМІНАР 2

«Нова картина світу та її відображення у мистецтві від кінця XIV до XVIII століття: деякі фактори формування нового бачення та роль професійного інструментарію»

1. Розвиток вчення про перспективу: від античності до Нового часу: відображення в мистецтві

2. Розвиток анатомії та вплив нових знань на розвиток мистецтва Відродження
3. Камера-обскура та живопис старих майстрів
4. Винайдення телескопу, наукові дослідження XVII століття та їх вплив на мистецтво
5. Трансформації уявлень про світ через винахід мікроскопу та приклади художнього досвіду опанування нових знань
6. Олійні фарби: історія виникнення та географія поширення
7. Друкарський станок
8. Великі географічні відкриття
9. Реформація і контреформація

Література:

1. Баткин Л. М. Итальянские гуманисты: стиль жизни и стиль мышления. - М., 1978.
2. . Баткин Л. М. Петрарка на острие собственного пера: авторское самосознание в письмах поэта. - М., 1995.
3. Данилова И. Е. Итальянский город XV века. Реальность, миф, образ. - М, 2000.
4. Делюмо Ж. Цивилизация Возрождения. - М., 2008.
5. Кудрявцев О. Ф. Флорентийская Платоновская академия. Очерки истории духовной жизни ренессансной Италии. - М., 2008.
6. Панофски Э. Ренессанс и «ренессансы» в культуре Запада. - М., 2006.

СЕМІНАР 3

«Мистецтво Нідерландів XV століття»

- 1.Бургундські Нідерланди та Нідерланди під владою Габсбургів: історико-культурний контекст формування мистецтва Відродження в Нідерландах
- 2.Ідея релігійного оновлення в мистецтві Нідерландів XV століття
3. Аналіз вітваря Мероде Робера Кампена: сюжет та його втілення. Символіка. Готична традиція і нові віяня
4. Диптих «Трійця. Мадонна з немовлям»(Робер Кампен): особливості втілення традиційного євангельського сюжету. Тлумачення символів
5. Карел ван Мандер - північний Вазарі. Значення його праці для вивчення історії Північного Відродження
6. Брати ван Ейки: їх роль у розвитку мистецтва Північного Відродження
7. Гентський вітвар: іконографічна схема, образи, сюжети та їх художнє рішення
- 8.Образ Мадонни в спадщині Яна ван Ейка
- 9.Гуго ван дер Гус. Вітвар Портинарі
10. Рогір ван дер Вейден.
11. Ханс Мьомлінг як спадкоємець готичної традиції та новатор

Література:

1. Дзуффи С. Возрождение. XV век. Кватроченто. — М.: Омега-пресс, 2008. — С. 51. — 384 с.
2. Гершензон-Чегодаева Н. М. Нидерландский портрет XV в. М., 1972
3. Никулин Н. Н. Рогир ван дер Вейден. Лука, рисующий Мадонну. М.; Л., 1964
4. Никулин Н.Н. Золотой век Нидерландской живописи. – М.: Изобразительное искусство, 1982. – 400с.

СЕМІНАР 4 **«Творчість Ієронімуса Босха»**

1. Біографічні відомості про життя та творчість Ієронімуса Босха
2. «Ессе Ното»
3. «Віз сіна»
4. «Вивільнення каменю дурісті»
5. «Спокушення святого Антонія»
6. «Корабель дурнів».
7. «Несення хреста»,.
8. «Поклоніння волхвів»
9. «Сад земних насолод»
- 10.«Сім смертних гріхів і чотири останні речі»
- 11.«Страшний суд»
- 12.«Увінчання терновим вінцем»

СЕМІНАР 5

«Мистецтво Німеччини XV - XVI ст.: шлях від готики до ренесансу»

1. Передумови мистецтва Ренесансу в Німеччині
2. Творчість Конрада Віца
3. Коло образів в творчості Мартіна Шонгауера. Стилiстичні особливості
4. Творчий шлях Альбрехта Дюрера
5. Автопортрети Альбрехта Дюрера
6. Спадщина Дюрера-графіка: особливості техніки та сюжетно-тематичний репертуар
7. Творчість художників Дунайської школи
8. Роль Ганс Гольбейна Молодшого у розвитку європейського портрету
9. Лукас Кранах Старший

Література:

- Алпатов М. Питер Брейгель Мужичкий. М., 1939
- Климов Р. Питер Брейгель. М., 1959
- Львов С.Л. Питер Брейгель Старший. М., 1971
- Гершензон-Чегодаева Н. М. Брейгель. М., 1983
- Grossmann F. Peeter Brueghel. — L.: Firenze, 1956
- Rocquet С.-Н. Breuegel ou l'atelier des songes. P., 1987; рус. переводы: Роке К.-А. Брейгель (серия «Жизнь замечательных людей»). М.: Молодая гвардия, 2008
- Marijnissen R.H. Bruegel: tout l'oeuvre peint et dessiné. Anvers, 1988
- Francastel P., Ferrier J.L. Bruegel. P., 1995
- Rucker R. As above, so below: A novel of Peter Bruegel. N. Y.: Forge, 2002
- Хаген Р.М., Хаген Р.. Брейгель. — М.: Taschen/Арт-Родник, 2002
- Бьянко Д. Брейгель: Сокровища мировых шедевров / Пер. с ит. В.Гривинои. М.: БММ, 2012

СЕМІНАР 6

«Ренесанс в Німеччині»

1. Особливості історико-культурного розвитку Німеччини на початок XVI століття;
2. Огляд творчості художників пізньої готики – передвісників ренесансу: Конрада фон Зоста, Стефана Лохнер), Конрад Витц, Мартин Шонгауер, Герхардт Ніколаус;
3. Поєднання готичного і ренесансного стилів в творах Міхаеля Пахера
4. Роль Максиміліана I Габсбурга у розвитку мистецтва Північного Ренесансу
5. Двор курфюрста Саксонії Фридриха Мудрого у Віттенберзі як важливий художній осередок

6. Майстри Дунайської школи Альбрехт Альтдорфер, Вольф Хубер, Лукас Кранах Старший і Іоахим Патинир
7. Маттіас Грюневальд та його Ізенгеймський вівтар
8. Ренесансна архітектура Німеччини: Везерський ренесанс, Бремен (будівля мерії) і Джулеум Новум в Хельмштедте, Мариенкирхе в Вольфенбюттеле, Бурганлаге в Ерихсбурге

СЕМІНАР 7

«Творчість «самого швидкого художника» Лукаса Кранаха»

1. Лукас Кранах Старший: основні віхи біографії
2. Новаторство раннього Кранаха
 - «Розп'яття»
 - «Портрети Йоганнеса Куспініана і його дружини»
3. Творчість Кранаха віденського періоду
 - «Св. Ієронім в лісовій чащі, що каїться» (1502)
 - «Відпочинок на шляху в Єгипет»
4. Творчість Кранаха та рух Реформації в Німеччині
5. Образи античності в творчості Лукаса Кранаха
6. «Портрет Сибілли Клевської». Жіночі образи Кранаха
7. Лукас Кранах і ранній маньєризм

Література:

1. *Астахов Ю.А.* Лукас Кранах Старший. — М.: Белый город, редакция Воскресный день, 2015. — 240 с.
2. *Гершензон Н. М.* Лукас Кранах. — М.: Изогиз, 1933. — 42 с.
3. *Немилов А. Н.* Лукас Кранах Старший: (Альбом) / Макет и оформление Б. П. Кыштымова. — М.: Изобразительное искусство, 1973. — 120 с. — (Мастера мирового искусства).
4. *Бенеш Отто.* Реформация, гуманизм и новое представление о человеке // *Искусство Северного Возрождения.* — М.: Искусство, 1973 — С. 102 — 117
5. *Шаде, В.* Кранахи — семья художников : [альбом] / Вернер Шаде. — М.: Изобразительное искусство, 1987. — 460 с.: ил.

МОДУЛЬ 2

СЕМІНАР 1

«МИСТЕЦТВО XVII СТОЛІТТЯ: КЛАСИЦИЗМ І БАРОККО»

1. Синтез мистецтв в творчості Джанлоренцо Берніні
2. Караваджо і караваджизм в західноєвропейському мистецтві 17-18ст.
3. Архітектура и живопис Франции XVII века: стилістичні аспекти
4. Живопис Фландрии и Голландии XVII века.
5. Монументальная и станковая живопись Рубенса
6. Веласкес и испанская школа живописи XVII века

СЕМІНАР 2

«ЖИВОПИС І ГРАФІКА РЕМБРАНДТА»

1. Рембрандт: ранні роки
2. Вплив караваджизма на формування живописної манери художника
3. Лейденський період творчості Рембрандта. Робота з Яном Лівенсом
4. Рембрандт- портретист
5. Графічні автопортрети Рембрандта
6. Живописні автопортрети Рембрандта
7. Особливості трактування біблійних сюжетів в творчості Рембрандта
8. Діалог з італійцями в творчості Рембрандта
9. «Нічний дозор»
10. Творчість пізнього Рембрандта

СЕМІНАР 3

«ГАЛАНТНЕ СТОЛІТТЯ» В ТВОРЧОТІ ЖАНА – АНТУАНА ВАТТО»

1. Традиції фламандського мистецтва, вплив Рубенса. Тенікса, Доу на формування творчого почерку Ватто
2. Особливості іконографії «галантних свят» в творчості Ватто («Відплиття на острів Киферу»)
3. Особливості живописної манери Ватто
4. Відображення театральної культури XVIII століття у творчості Ватто
5. «Жиль» Антуана Ватто: своєрідність інтерпретації образу комедіанта
6. «Савойяр з бабаком»: особливості образу мандруючого музики у Ватто

7. «Вівіска лавки Жерсена» як квінтесенція змін у стилі Ватто
8. Вплив творчості Ватто на мистецтво другої половини XIX століття

СЕМІНАР 4

«ЖИВОПИС ФРАНЦУЗЬКОГО КЛАСИЦИЗМУ XIX СТОЛІТТЯ»

1. Традиція античного класицизму в мистецтві класицизму I половини XIX століття (порівняльний аналіз твору «Сабінянки» Ж.Л. Давида, 1799 р. та рельєфу «Битва Афіни з Алкіонеем» Пергамського вівтаря, I-а половина II ст. до н.е.).
2. Традиція Високого Ренесансу у мистецтві класицизму другого етапу XIX століття (порівняльний аналіз твори «Сикстинська Мадонна», 1512г., Рафаель Санті та твори «Обет Людовика XIII» 1824г., Ж.О.Д.Енгр).
3. Відмінності живопису першого та другого етапів розвитку стилю класицизм XIX століття:
 - 3.1. Специфіка жанру портрет у живописі класицизму першого та другого етапів XIX століття (порівняльний аналіз твору «Мадам Рекам'є», 1800 р., Ж.Л.Давида та твори «Портрет мадам Сенонн» 1814 р., Ж.О.Д.Енгра).
 - 3.2. Своєрідність історичної картини в живописі класицизму першого та другого етапів XIX століття (порівняльний аналіз твору «Леонід при Фермопилах», 1814 р., Ж.Л.Давид та твори «Мучеництво Святого Симфоріона», 1834 р. Ж.О.Д.Енгр) .
4. Твір «Джерело», 1820 р. Ж.О.Д.Енгра як репрезентант другого етапу класицизму XIX століття.
5. Загальна характеристика класицизму XIX століття, динаміка розвитку живописного напрямку (можливі критерії загальної характеристики: художні традиції, художній матеріал, жанри, композиційні основи втілення ідеалу, іконографія еталонної особистості тощо.).

СЕМІНАР 5

«ЖИВОПИСУ РОМАНТИЗМУ XIX СТОЛІТТЯ»

1. Динаміка вирішення теми «Ладдя Життя Людини» у романтизмі Франції XIX століття (порівняльний аналіз твору «Плот Медузи», 1819 р., Т.Жерико та твори «Христос У Морі Галілейському», Е. Делакруа).

2. Мальовничі компоненти побудови моделі завзятої релігійності творів романтизму («Алжирські Жінки» та «Полювання на Львів» Е. Делакруа).

3. Критерії тотожності та відмінності першого та другого етапів романтизму XIX століття у Франції:

а) Твори «Поранений кірасир» та «Плот «Медузи», 1821 р. Т.Жерико як репрезентант мистецтва першого етапу романтизму XIX століття.

б) Твір «Смерть Сарданапала» Е. Делакруа як репрезентант мистецтва другого етапу романтизму XIX століття.

4. Категорія «Герой» у портретному живописі класицизму та романтизму XIX століття: порівняльний аналіз творів «Генерал Жерар», 1817, Ж. Л. Давид; «Едіп та Сфінкс», 1808 р., Ж.О.Д.Енгр; "Офіцер карабінерів", 1814 р., Т.Жерико;

5. Національні школи романтизму XIX століття: Англія, Німеччина, Франція, Іспанія»

5.1. Характеристика англійського романтизму XIX століття:

а) Творчість У. Блейка. Особливості ентузіазної релігійності англійського живопису романтизму XIX століття («Архангел Михайло, який бореться з Сатаною», «Вартові розігрують одяг Христовий», «Таємна вечеря»). Ваше завдання: подати доповідь на тему: «Твір «...» У.Блейка як репрезентант англійського живопису романтизму XIX століття», звернути увагу на порівняльний аналіз літературного тексту У.Блейка та обраного мальовничого твору. www.blakearchive.org – сайт творів У. Блейка.

б) Твір «Христос у батьківському домі», 1850 р., Д.Э.Миллеса як репрезентант творчості «Братства прерафаелітів». Проблема стильової визначеності творчості «Братства прерафаелітів»: єдність ареакласицистичних та ареаромантичних формальних ознак.

5.2. Характеристика німецького романтизму XIX століття: творчість Ф.О.Рунге, К.Д.Фрідріха. Специфіка завзятої релігійності німецького живопису романтизму XIX століття. Твори «Батьки художника», 1806 Ф.О.Рунге і «Мандрівник над морем туману», 1818, К.Д.Фрідріх як репрезентанти німецького романтизму.

5.3. Характеристика іспанського романтизму XIX століття: пізній період творчості Ф.Гойї (1746-1828 рр.). Специфіка розписів замського будинку "Кінта дель Сордо" ("Будинок Глухого"), 1820-1823 р.р.

6. Загальна характеристика романтизму мистецтво Західної Європи ХІХ століття. Критерії подібності та відмінності романтичної картини світу у національних мальовничих школах Західної Європи ХІХ століття.

СЕМІНАР 6

«РЕАЛІЗМ У МИСТЕЦТВІ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ ХІХ СТОЛІТТЯ»

1. Художній простір моделювання ідеалу у живописі реалізму: напрями пошуку (серія графічних творів «Фізіологія буржуа» О.Дом'є та твір «Повернення з поля» Ф.Мілле – порівняльний аналіз).

2. Співвідношення людського та природного просторів у творах художників: жанр пейзаж у реалістичному живописі Західної Європи ХІХ століття:

1.1. Твори «Дедхемська долина», «Хлібне поле» (1826) та «Білий кінь» (1818) Дж. Констебла як репрезентант англійського пейзажного живопису Західної Європи ХІХ століття.

1.2. Співвідношення людського та природного просторів у творах художників Барбізонської школи: «Ліс Фонтенбло» Т.Руссо, «Вирушення на ринок» К.Тройон; твір «Селянки з хмизом» Ф.Мілле.

1.3. Порівняльний аналіз творів французького та англійського реалістичного пейзажного живопису Західної Європи ХІХ століття.

3. Жанр автопортрет у мистецтві реалізму ХІХ століття (порівняльний аналіз автопортретів Г. Курбе «Автопортрет із собакою», «Поранений», «Автопортрет із шкіряним поясом», «Автопортрет із трубкою», «Автопортрет із віолончеллю», «Автопортрет у в'язниці» та ін. і автопортретів Рембрандта).

4. Роздуми про природу людини у мистецтві реалізму (твори «Видобуток» 1857 р. Г. Курбе, графічна серія «Діячі правосуддя» 1845-1849 рр. О. Дом'є).

5. «Реалістична міфологія» творів Г. Курбе (твір «Веяльщиці» 1855). Подивитися сюжет притчі про кукіль, іконографію Страшного суду.

6. Роль графіки у напрямі реалізм: значення соціальної та політичної графіки Західної Європи ХІХ століття.

7. Специфіка релігійної складової жанрових творів реалізму ХІХ століття («Сіач», «Пряха» Ф.Мілле, твори «Се людина», «Свята Магдалина» О.Дом'є).

8. Особливості реалізму в творі «Складальниці колосків», 1857 р. Ф.Мілле (на підставі дослідження твору виявити формальні ознаки стильового простору, визначити змістовну сторону формальних ознак, провести порівняльний аналіз творів Класицизму та Реалізму, наприклад, твори , «Осінь» 1660-1664 рр. М.Пуссена (із серії «Пори року»), мініатюри з «Чудового годинника герцога Беррійського», 1414-1416 рр. Брати Лімбург і твір «Складальниці колосся» Ф.Мілле).

СЕМІНАР 7

«СВОЄРІДНІСТЬ ЖИВОПИСУ ПРЕІМПРЕСІОНІЗМУ»

1. Преімпресіонізм як синтез класицизму, романтизму, реалізму та імпресіонізму:

А) порівняльна характеристика твору «Венера Урбінська» 1538 Тиціано Вечелліо, «Венера Анадіомена» 1808-1848 гг. Ж.О.Д.Енгр, «Велика одаліска», 1814 р. Ж.О.Д.Енгр та твори «Олімпія» 1863 р. Е.Мане;

Б) порівняльна характеристика твору «Алжирські жінки» 1834 р. Е. Делакруа та твори «Нана» 1877 р. Е. Мане;

В) порівняльна характеристика творів «Майстерня художника» 1855 р. Г. Курбе та твори «Сніданок у майстерні» 1868 р. Е. Мане.

2. Специфіка художньої мови живописних творів Еге. Мане. Значення об'єктовної складової у зчитуванні значень художніх знаків творів (провести порівняння, виявити подібні та різні риси):

А) порівняльний аналіз твору «Сніданок у майстерні» Е.Мане та «Майстерня живописця» Я.Вермеєра;

Б) порівняльний аналіз твору «Сніданок на траві» Е.Мане та творів «Сільський концерт» Тиціана та «Суд Паріса» Рафаеля;

В) порівняльний аналіз твору «Бар у Фолі-Бержер» Е.Мане та «Меніни» Д.Веласкеса.

3. Значення творчості Ф. Гойї у творчості Е. Мане (порівняльний аналіз творів «Махи на балконі» Ф. Гойї та «Балкон» Е. Мане).

4. Міфологічний контекст у мистецтві преімпресіонізму. Міфотворчість творів Е. Мане - «Молода жінка в іспанському костюмі, що лежить на кушетці», 1862; міфотворчість творів К. Коро «Ранок. Танець німф», 1850 р., «Спогади про Мортелфонтен», 1864 р.

5. Ідейний зміст преімпресіоністичного методу творів Е.Дега: поєднання класицистичних та реалістичних прийомів; ідейний зміст композиційного принципу творів та уявлення закону, якому підпорядковується модель життя (її своєрідність) у творах художника («Танцювальний клас», 1873-1875 рр.), «Портрет Едмонда Дюранті», 1879 р.), «Гладильниці», 1884 р.), «Блакитні танцівниці», 1890-1899 рр.).

6. Місце преімпресіонізму у розвитку живопису Західної Європи ХІХ століття: порівняльний аналіз творів мистецтва ХІХ століття з метою оцінки специфіки місця преімпресіонізму: «Купальниця Вальпінсона» Ж.О.Д.Енгр, «Жінка з папугою» Е.Делакруа, «Прекрасна ірландка (портрет Джо)» Г. Курбе, «Нана» Е. Мане. Значення напряму преімпресіонізм у розвитку мистецтва Західної Європи ХІХ століття. Роль преімпресіонізму у русі від класицизму і романтизму до реалізму/